Etnicii din judeţul Suceava

„Bucovina" – „Buchenland", sau „Ţara Fagilor" – este un ţinut caracterizat de o mare diversitate etnică, fapt care a determinat ca în descrierile ţinutului, în special în cele germane, să fie denumită „Europa în miniatură" sau „Elveţia orientului".

Bucovina a început să existe începând cu anul 1774, când în urma tratatului dintre Imperiul Habsburgic şi Imperiul Otoman, nordul Moldovei a fost anexat la Austria. Până în anul 1861 a făcut parte din provincia austriacă Galiţia, iar apoi, până în 1918 a fost Ducat Autonom din componenţa Austro-Ungariei, cu stemă, steag şi Dietă proprie.

Austriecii au dus o politică abilă de colonizare a Bucovinei, slab populată (cca. 70. 000 locuitori în 1775, iar în 1909 număra peste 700.000 locuitori), oferind noilor veniţi scutiri de taxe, învăţământ în limba maternă şi alte avantaje.

În scurt timp Bucovina a ajuns un conglomerat multietnic. Locuitorii acestui ţinut au înţeles repede că trebuie să se ajute reciproc, să se respecte unul pe celălalt, să fie toleranţi între ei, ajungându-se la o convieţuire „în armonie" între etnii.

În 1918 Bucovina a intrat în componenţa României Mari, iar după al doilea război mondial a fost împărţită în două: Bucovina de nord se află în componenţa Ucrainei, iar cea de sud fiind teritoriu românesc.

Bucovina de sud ocupă peste 2/3 din teritoriul judeţului Suceava.

După 1990 au fost reînfiinţate organizaţii ale minorităţilor, care au preluat relaţiile interetnice existente în Bucovina austriacă. Se remarcă continuarea conlocuirii în armonie, înţelegere, respect şi întrajutorare reciprocă. Spiritul de respect reciproc şi sprijinire se manifestă atât în relaţiile dintre organizaţiile minorităţilor naţionale (cele incluse în Consiliul pentru Minorităţile Naţionale), cât şi între alte organizaţii ale etnicilor din judeţ, între etnici la nivel individual, precum şi, între etnici şi populaţia majoritară.

De remarcat că există o bună convieţuire între etnici şi locuitorii majoritari. Alături de populaţia română majoritară, etnicii suceveni, contribuie la dezvoltarea ţinutului în care locuiesc, îmbogăţesc şi diversifică cultura tradiţională a judeţului.

Datorită acestui spirit de înţelegere, colaborare şi întrajutorare, în judeţul Suceava sunt foarte puţine cazuri de discriminare datorate apartenenţei persoanei la o anumită etnie, sau cazuri de atac la persoană. Dacă astfel de manifestări apar, ele sunt foarte rare, şi sunt acţiuni doar la nivel individual, nefiind implicate instituţii ale statului sau alte instituţii şi asociaţii din judeţ.

Pentru a menţine şi dezvolta cultura tradiţională şi obiceiurile, a păstra limba maternă, pentru a păstra identitatea naţională, etnicii şi organizaţiile acestora sunt sprijinite de instituţiile judeţene, ONG-uri, care abordează problematica etnică sau diverse asociaţii. La sărbătorile de tot felul (spectacole prilejuite de sărbători de iarnă, zilele localităţilor sucevene, diverse spectacole folclorice, etc.) participă formaţiile etnicilor, dând

un plus de frumuseţe manifestărilor, dar şi un plus de culoare datorită portului popular al etnicilor, costumele lor fiind intens colorate.

Majoritatea programelor culturale europene, transfrontaliere, guvernamentale, cuprind şi câte un capitol care se referă la etnici.

Cea mai mare acţiune culturală la care participă etnicii din judeţul Suceava este Festivalul Internaţional de Folclor „Întâlniri Bucovinene". Iniţiat de Zbigniew Kowalski, etnograf la Casa de Cultură din Pila – Polonia, în 1990, festivalul s-a extins, ajungând să se desfăşoare în 5 ţări: Polonia, România, Slovacia, Ucraina şi Ungaria, la care participă anual peste 200 de formaţii, însumând peste 4000 de participanţi. Din aceste considerente a devenit cel mai mare festival folcloric din Europa. Alături de evoluţiile formaţiilor artistice, în cadrul festivalului sunt organizate simpozioane, expoziţii de artă populară, meşteşuguri, artă culinară.

O altă manifestare la nivel judeţean este Festivalul „Convieţuiri" - festival folcloric al etnicilor din judeţul Suceava, organizat de Uniunea Ucrainenilor din România – Ţinutul Bucovina.

De asemenea, sunt organizate manifestări de genul Seară de poezie – recitări şi interpretări lirice din poeţii naţionali: M. Eminescu, A. Mickiewicz, T. Şevcenco, S. Esenin, J. W. Goethe. Sunt manifestări culturale cu caracter integrator, realizate cu sprijinul Departamentului pentru Relaţii Interetnice, la care participă recitatori din cadrul organizaţiilor minorităţilor naţionale din judeţ, dar şi de la Colegiul Naţional „Mihai Eminescu" din Suceava.

În fiecare an, în data de 18 decembrie se sărbătoreşte Ziua Minorităţilor Naţionale, ocazie în care sunt organizate simpozioane, comunicări, expoziţii, etc., pe tema etniilor ce trăiesc în judeţ. Formaţiile artistice ale organizaţiilor minorităţilor prezintă spectacole în diferite locaţii din municipiul Suceava şi în alte oraşe ale judeţului.

La nivelul judeţului Suceava au filiale 10 organizaţii ale minorităţilor naţionale:

1. Uniunea Polonezilor din România

Preşedinte: Ghervazen Longher
Deputat: Ghervazen Longher

În judeţ, funcţionează 11 organizaţii locale ale minorităţii polone, toate fără personalitate juridică.

Istoric: Nordul Moldovei a fost locuit de polonezi de la începutul evului mediu, însă aceştia au fost asimilaţi de către populaţia majoritară. În 1370 a fost înfiinţat primul episcopat catolic la Siret.

Actualii polonezi din judeţ sunt urmaşii coloniştilor aduşi în Bucovina de către austrieci, în trei valuri mari, respectiv:

- în 1792 au fost aduşi minerii şi lucrătorii salinari (40 de familii) din Wieliczka şi Bochnia pentru a lucra în Salina Cacica, deschisă în 1791.
- după 1800, autorităţile austriece colonizează în Bucovina munteni din împrejurimile orăşelului Czadca (denumiţi ca atare muntenii czadca). După o scurtă şedere în nordul Bucovinei, în jurul Cernăuţilor, o parte dintre ei au acceptat migrarea spre sud, pentru popularea zonelor depopulate, întemeind localităţile: Soloneţul Nou – în 1832, Pleşa – în 1836 şi Poiana Micului – în 1842.
- Migraţia târzie, prin care polonezii din regiunea Rzeszow s-au aşezat în satul Moara (Bulai) şi cei din regiunea lacurilor mazuriene – la Vicşani (Ruda)

Principalele acţiuni organizate de Uniunea Polonezilor din România:

- ***Zilele culturii polone*** – simpozion ştiinţific internaţional, care cuprinde lansări de carte, expoziţii, concerte ale unor formaţii de prestigiu din Polonia. Simpozionul ştiinţific, ajuns la a 15-a ediţie, se desfăşoară sub deviza „Mai aproape unii de alţii", şi se bucură anual de participarea a circa 60 de oameni de ştiinţă (profesori universitari, doctori, doctoranzi, etc.) din Polonia, România, Moldova, Ucraina şi Cehia;
- ***Dozynki (Ziua Roadelor)*** se desfăşoară în luna septembrie la Soloneţu Nou. La sărbătoare fiecare comunitate amenajează un stand cu produsele proprii, care sunt degustate de cei prezenţi, apoi urmează evoluţiile formaţiilor artistice prezente. În fiecare an se amenajează şi standurile oaspeţilor din Polonia, respectiv: delegaţia oraşului Rzeszow, Voievodatul Podcarpackie, delegaţia Primăriei din Zakopane şi reprezentanţii polonezilor bucovineni din Zlotnik (Voievodatul Zielona Gora), respectiv polonezi repatriaţi din Soloneţul Nou;
- ***Ziua Polonezilor din Diasporă***, se organizează anual, în data de 3 mai, la Poiana Micului;
- ***Concursul de recitări „KRESY" (MĂRGINIMI)*** – dedicat poetului naţional al Poloniei Adam Mickiewicz, care cuprinde două etape: selecţia la Suceava şi finala la Białystok – Polonia;
- ***Festivalul JASELKA (La Ieslea Domnului)*** – organizat de Crăciun

Ansamblurile folclorice patronate de Uniunea Polonezilor din România, participă la o serie de manifestări culturale ale etnicilor din România, cum ar fi: PROETNICA – Festival Naţional ale Minorităţilor ce are loc la Sighişoara; Festivalul etnic de la Bistriţa; Festivalul Naţional al Secuilor, ajuns la a 43-a ediţie – la Odorheiul Secuiesc; Festivalul etnicilor din Banat – la Timişoara; Zilele Bucureştiului.

Monumentele poloneze din judeţ: Sanctuarul Marian din Cacica (bazilică minor papală); Mina Cacica; Monumentul legioniştilor polonezi ucişi în luptele cu ruşii în 1915 – la Cârlibaba; Casa de cultură DOM POLSKI din Suceava – construită în1903.

2. Uniunea Democrată a Maghiarilor din România

Preşedinte: Kelemen Hunor

Organizaţia Teritorială din judeţul Suceava a UDMR- preşedinte Adriana Klara Hapenciuc

În Bucovina istorică migraţia ungurilor a fost de mică amploare, în schimb, au venit mulţi secui, populaţie de origine turcică, care au fost maghiarizaţi.

Aşezarea secuilor în Bucovina se datorează constituirii statului austro-ungar, când secuii din ţinutul secuiesc şi-au pierdut privilegiile (cel mai important fiind paza graniţei de răsărit al imperiului). Neacceptând această stare de lucruri, scaunele secuieşti din zonă au stabilit o întâlnire în satul Madefalva (Siculeni). Fiind trădaţi, habsburgii au trimis un corp de armată, sub comanda generalului mercenar Siskovics, care a tras cu tunul asupra satului, omorând 400 de secui (după cum rezultă din propriul raport). Secuii supravieţuitori, cât şi din alte sate secuieşti sau refugiat în Moldova, amestecându-se cu localnicii. O parte însemnată au ajuns mai în nord, pe teritoriul viitorului ducat Bucovina.

Peste 200 de familii au sosit aici la îndemnul lui Andras Hadik, fost guvernator al Transilvaniei. Satele secuieşti înfiinţate de secui în Bucovina au fost: Istensegíts (azi Ţibeni), Fogadjisten (azi Iacobeşti), Józseffalva (azi Vornicenii Mari), Hadikfalva (azi Dorneşti) şi Andrásfalva (azi Măneuţi).

Retragerea secuilor din Bucovina s-a făcut treptat. Primul val a plecat în perioada 1890 – 1900, la îndemnul aceluiaşi Andras Hadik, şi au fost aşezaţi în Voievodina pentru a mări numărul maghiarilor din regiune.

Restul populaţiei secuieşti a părăsit Bucovina după 6 aprilie 1941, ca urmare a înăspririi legislaţiei româneşti la adresa lor, şi s-au aşezat în judeţul Hunedoara (la Deva, Cristur, etc.) şi în comitatul Tolna din Ungaria (la Bonihad şi satele din jur). Astăzi, în judeţul Suceava mai trăieşte un singur secui, un bătrân din Dorneşti.

Membrii organizaţiei UDMR din Suceava sunt unguri repartizaţi la muncă în perioada comunistă sau aşezaţi aici prin căsătorie.

3. Uniunea Ucrainenilor din România

Preşedinte: Ştefan Buciuta

Deputat:Ion Marocico

Organizaţia Judeţeană: Uniunea Ucrainenilor din România – Ţinutul Bucovina (cu personalitate juridică); Preşedinte: Ioan Bodnar. Este formată din 24 organizaţii locale, fiecare cu statut propriu.

Ucraineni au locuit pe teritoriul judeţului Suceava, din cele mai vechi timpuri, primele atestări documentare provin din secolul VI-lea. În izvoarele austriece şi germane sunt denumiţi ruteni sau ruşini. Numele de ucrainean începe să fie folosit după anul 1918.

Fiind cea mai mare etnie din judeţ, ucrainenii locuiesc în aşezări unde sunt majoritari (80-90% din locuitori), cum ar fi: Brodina, Ciumîrna, Ulma, etc. – fiind denumiţi huţuli, ramura muntenească a ucrainenilor). Ucrainenii au mari posibilităţi să-şi exprime cultura lor tradiţională, obiceiurile şi meşteşugurile. Încondeierea ouălor de Paşte – devenit unul dintre brandurile Bucovinei, provine de la ucrainenii trăitori la munte – huţulii. Uniunea coordonează multe ansambluri artistice, de certă valoare, dintre care enumerăm: ansamblul „Kazaciok" din Bălcăuţi, Ansamblul „Kolomeika" din Siret, grupul vocal „Soacrele" din Suceava şi Taraful „Huţulca" din Ulma.

Dintre **acţiunile culturale** organizate de UUR mai importante sunt:

- Tabără internaţională de pictură „Bucovina – prezent, trecut şi viitor"
- Comemorarea poetului Taras Şevcenco
- Concursul de recitări Olga Kobelanskaia

UUR – Ţinutul Bucovina organizează şi alte manifestări artistice cu diferite prilejuri: Sărbătorirea Zilei Naţionale a Ucrainei, spectacole de colinde atât de Crăciunul după calendarul gregorian, cât şi după cel iulian.

Monumente ucrainene în judeţul Suceava:

- Bustul scriitoarei Olga Kobyleansca din oraşul Gura Humorului, ridicat în 2003;
- Bustul scriitorului Taras Şevcenko ridicat la Negostina, jud. Suceava
- Bisericile greco-catolice din Câmpulung Moldovenesc, Siret, Rădăuţi, Gropeni, Cacica; Biserica ortodoxă Sf. Petru şi Pavel din municipiul Suceava.

4. Forumul Democrat al Germanilor din România

Preşedinte: Klaus Werner Johannis

Deputat:Ovidiu Victor Ganţ

Organizaţia Judeţeană: Forumul Regional al Germanilor din Bucovina (are personalitate juridică) - Preşedinte: Antonia Maria Gheorghiu; FRGB este alcătuit din 9 forumuri locale, fiecare cu personalitate juridică.

După anexarea Bucovinei, a început o colonizare masivă a populaţiei de limbă germană, provenind din diferite zone ale imperiului. Majoritatea germanilor stabiliţi în acest ţinut provin din: Renania - Palatinat, Hessa, Boemia, Moravia şi Banat. Fiind de profesie meşteşugari, muncitori în fabrici, funcţionari, ţărani, s-au aşezat, cu predilecţie, în oraşe: Rădăuţi, Suceava, Vatra Dornei, Gura Humorului. Alte grupuri s-au aşezat în mediul

rural, în cartiere nou create: Frasin, Cacica, Iacobeni, sau au întemeiat localităţi noi: Poiana Micului, Gura Putnei, Voievodeasa, Cârlibaba Nouă.

În perioada 1940 – 1945, populaţia germană a plecat masiv (cca. 90%), aşezându-se în diferite landuri ale Germaniei, sau în Austria.

Printre **acţiunile culturale** organizate de Forumul Regional al Germanilor din Bucovina enumerăm:

- Întâlnirea corurilor şi a grupurilor de dans din Bucovina;
- Carnaval – parada măştilor şi bal;
- Întâlniri ale germanilor cu prilejul sărbătorilor religioase.

5. Uniunea Culturală a Rutenilor din România

Preşedinte: Gheorghe Firczak

Deputat: Gheorghe Firczak

Organizaţea Judeţeană: Uniunea Culturală a Rutenilor din România - Filiala Dărmăneşti, fără personalitate juridică; preşedinte: Bejenar Dumitru.

Rutenii sunt o populaţie slavă întâlnită în regiunea Transcarpatică (vestul Ucrainei şi estul Slovaciei). Vorbesc limba ucraineană şi nu au port popular propriu. În România sunt recunoscuţi ca o etnie separată.

În judeţul Suceava nu au acţiuni culturale cunoscute.

6. Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România

Preşedinte: Aurel Vainer

Deputat: Aurel Vainer

Organizaţia Judeţeană: Comunitatea Evreilor din Suceava, fără personalitate juridică; preşedinte: Sorin Golda.

Evreii reprezintă una din cele mai vechi etnii din ţinutul Bucovinei, prima atestare documentară fiind din anul 1473. Fiind de profesie: negustori, jurişti, medici, funcţionari, s-au aşezat cu predilecţie în oraşe, cei mai numeroşi fiind în: Suceava, Câmpulung Moldovenesc, Dorneşti, Frătăuţii Noi, Gura Humorului, Rădăuţi, Solca şi Vatra Dornei.

În timpul celui de-al doilea război mondial, datorită pogromului împotriva evreilor, şi după război – după crearea noul stat: Israel, cea mai mare parte a evreilor au părăsit aceste meleaguri, stabilindu-se în: Israel, Statele Unite ale Americii, Canada.

Acţiuni culturale:

- Sărbătoarea „Purimul.Purim" – una din puţinele sărbători vesele în calendarul religios al evreilor; evreii din Suceava se întâlnesc într-un cadru festiv.

- Viaţa socială şi culturală a evreilor este strâns legată de viaţa spirituală, acţiunile evreilor desfăşurându-se cu prilejul sărbătorilor cultului mozaic.

Monumente evreieşti:

- Sinagoga din Iţcani şi Rădăuţi;
- Cimitire evreieşti din Gura Humorului şi Suceava;
- Clădirea Colegiului Naţional „Ştefan cel Mare" Suceava – cea mai veche construcţie funcţională din oraş.

7. Comunitatea Ruşilor Lipoveni din România

Preşedinte: Miron Ignat

Deputat: Miron Ignat

Organizaţea Judeţeană: Comunitatea Ruşilor Lipoveni din România - Filiala Suceava, fără personalitate juridică; preşedinte: Ana Vasiliu.

Ruşii lipoveni sunt ruşi de rit vechi. Opunându-se reformei religioase din sec. al XVII-lea, statul rus a declanşat o prigoană împotriva lor, determinînd ca sute de mii de ruşi staroveri să se refugieze în diferite colţuri ale lumii. În teritoriile româneşti, primele aşezări cunoscute sunt cele din Bucovina: Lipoveni (Sokolinţi) – 1724 şi Climăuţi – 1780. Alte loclităţi din judeţul Suceava unde trăiesc ruşii lipoveni: Fălticeni, Gura Humorului, Manolea (com. Forăşti), Rădăuţi, Baineţ, Suceava.

Acţinile culturale ale lipovenilor sunt mai puţin cunoscute în judeţ. Totuşi există ansambluri de cîntece şi dansuri tradiţionale la Lipoveni şi Manolea, însă sunt cunoscute mai mult pe plan local. De asemenea, există un ansamblu de balet rusesc în Fălticeni.

8. Asociaţia Italienilor din România RO.AS.IT

Preşedinte: Mircea Grosaru

Deputat: : Mircea Grosaru

Organizaţea Judeţeană: Asociaţia italienilor RO.AS.IT Suceava, fără personalitate juridică; preşedinte: Ioana Grosaru.

Nu există date privind aşezarea în masă a italienilor, aceştia aşezându-se pe teritoriul României din motive personale (comerciale în primul rând).

La acţiunile culturale organizate în judeţul Suceava, sau la cele la care este invitată asociaţia italienilor este ajutată de formaţia De Novo Ansieme, care prezintă costumele şi dansurile italiene, fiind formată din elevii Liceului Coregrafic din Iaşi.

9. Uniunea Armenilor din România

Preşedinte: Vosganian Varujan

Deputat: Pambuccian Varujan

Organizaţea Judeţeană: Uniunea Armenilor din România – filiala Suceava, fără personalitate juridică; preşedinte: Ioan Foit.

În ţinutul sucevei armenii sunt menţionaţi ca negustori din evul mediu timpuriu. Aşezarea masivă a armenilor pe aceste meleaguri se datorează genocidului Armean din perioada 1915 – 1923.

Datorită numărului mic al membrilor (câteva familii, în general mixte), asociaţia armenilor din judeţ a avut o activitate restrânsă. În ultimii 4 ani, se observă o revigorare a acţiunilor culturale, organizaţia ajungând să numere peste 200 de membri.

Cele mai ample manifestări organizate în judeţ sunt cele legate de comemorarea Genocidului Armean, din perioada 1915 -1923, urmare căruia armenii se află aici.

Monumente armeneşti:

- Mănăstirea Zamca;
- Biserica Sf. Simion;
- Mănăstirea Hagigadar.

10.Partida romilor PRO EUROPA

Preşedinte: Nicolaie Păun

Deputat: Nicolaie Păun

Organizaţea Judeţeană: Comunitatea rromă Suceava - Gulea; Preşedinte Virgil Pohoaţă

Contact: Alina Stan – consultant cu programe pentru rromi, la Cancelaria Instituţiei Prefectului – judeţul Suceava.